

บ้านปากบึง

ชื่อแหล่ง : บ้านปากบึง

ที่ตั้ง : หมู่ที่ 2 บ้านปากบึง ตำบลปากบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

เส้นทางเข้าสู่แหล่ง : ตัวแหล่งตั้งอยู่ติดกับถนนใหญ่สายราชบุรี-จอมบึง โดยตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอจอมบึงไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 2 กิโลเมตร

สภาพภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม :

สภาพภูมิศาสตร์ : บริเวณแหล่งโบราณคดีบ้านปากบึงมีสภาพเป็นที่ราบลุ่ม น้ำท่วมถึง

แหล่งน้ำ : แหล่งน้ำจอมบึงอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของแหล่ง

ประวัติ : ในปี พ.ศ. 2521 สภาตำบลจอมบึงมีมติให้ขุดลอกระบายน้ำซึ่งเดิมขุดไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2499 ที่ดินเงินมากไม่สามารถระบายน้ำได้สะดวก บริเวณที่ขุดลอกคลองนี้อยู่ทางทิศตะวันออกของที่ว่าการอำเภอจอมบึงไปตามถนนสายราชบุรี-จอมบึงประมาณ 4 กิโลเมตร จากการขุดลอกครั้งนี้(ระดับความลึกประมาณ 1-1.5 เมตร) ทำให้พบโบราณวัตถุเป็นจำนวนมาก

หลักฐานทางด้านโบราณคดี :

โบราณวัตถุจากแหล่งโบราณคดีบริเวณบ้านปากบึงที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติราชบุรีรังสฤษฎ์ และที่อาจารย์ประสาท อรรถกรศิริโพธิ์เป็นผู้รวบรวม ดังนี้

โบราณวัตถุประเภทดินเผา

ภาชนะดินเผา เท้าที่พบเป็นภาชนะดินเผาประเภทกระปุกขนาดเล็กและทั้งหมดพบร่วมกับโครงกระดูก บางชิ้นมีลูกปัดแก้วสีต่างๆฝังอยู่ด้วย รูปทรงและขนาดของภาชนะทำให้สรุปว่าน่าจะถูกทำขึ้นมาเพื่อใช้ฝังร่วมกับศพ แต่ไม่สามารถบอกตำแหน่งได้ว่าอยู่ส่วนใดของโครงกระดูก เนื่องจากโครงกระดูกมีสภาพแตกหักเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยและมีเศษสิ่งของต่างๆที่ฝังฝังร่วมด้วยปะปนอยู่ในลักษณะไม่เป็นระเบียบ

เวดินเผา เท้าที่พบมีจำนวน 5 ชิ้น ขนาดเท่าๆกัน มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางสูงสุดประมาณ 3 เซนติเมตร และที่รูกกลางประมาณ 1.2 เซนติเมตร น้ำหนักประมาณ 15 กรัม รูปทรงกลมแบน

โบราณวัตถุประเภทเครื่องมือหิน เท่าที่พบเป็นเครื่องมือประเภทขวานหินขัด ซึ่งพบทั้ง ประเภทมีใบ่า และไม่มีใบ่า ขวานหินขัดเหล่านี้ส่วนมากพบในบริเวณตลาดอำเภอจอมบึง

ขวานหินขัดแบบมีใบ่า จำนวน 3 ชิ้น เป็นขวานหินขัดที่ทำจากหินดินดาน(SHALE) และหินแอนดีไซต์ (ANDESITE) ขวานหินขัด 2 ชิ้น มีรูปทรงคล้ายรูปสี่เหลี่ยมคางหมู ส่วนปลายใช้งานมีขนาดความยาวมากกว่าส่วนใบ่า ส่วนอีกชิ้นหนึ่งมีส่วนปลายใบ่ายาวกว่าบริเวณส่วนใช้งาน

ขวานหินขัดแบบไม่มีใบ่า จำนวน 6 ชิ้น

ชิ้นที่ 1 ขนาดความยาว 7 เซนติเมตร ความกว้าง 2 เซนติเมตร ทำจากหินแอนดีไซต์สีเทาอมม่วง มีรอยการตกแต่งบริเวณขอบรูปทรงสามเหลี่ยม ด้านตัดเป็นรูปครึ่งวงกลม

ชิ้นที่ 2 ขนาดความยาว 6 เซนติเมตร ความกว้างประมาณ 5 เซนติเมตร ทำจากหิน ควอทไซต์สีชมพู รูปทรงสี่เหลี่ยมคางหมู รูปด้านตัดเป็นรูปเลนส์

ชิ้นที่ 3 ขนาดความยาว 6 เซนติเมตร ความกว้าง 5 เซนติเมตร ทำจากหินจัสเปอร์ (Jasper) สีน้ำตาลแดงมีเส้นลายสีเหลืองรูปทรงสามเหลี่ยม รูปด้านตัดเป็นรูปเลนส์

ชิ้นที่ 4 ขนาดความยาว 6 เซนติเมตร ความกว้างประมาณ 3 เซนติเมตร ทำจากหินแอนดีไซต์สีเทา รูปสี่เหลี่ยมคางหมู ด้านตัดเป็นรูปเลนส์

ชิ้นที่ 5 ขนาดความยาว 3.5 เซนติเมตร ความกว้างประมาณ 3 เซนติเมตร ทำจากหินควอทไซต์สีขาวใส ส่วนปลายใช้งานคม รูปทรงสี่เหลี่ยมคางหมูด้าน ตัดเป็นรูปเลนส์

ชิ้นที่ 6 หักครึ่งท่อน ความยาว(ของส่วนที่เหลือ) ประมาณ 2 เซนติเมตร ส่วนความกว้างประมาณ 4 เซนติเมตร ทำจากหินควอทไซต์สีเทาปนเหลือง

โบราณวัตถุประเภทโลหะ เท่าที่พบเป็นโบราณวัตถุประเภทเครื่องประดับ ที่พบร่วมกับ โครงกระดูกพอที่จะจำแนกประเภทได้ดังนี้

แหวนสำริด จำนวน 5 ชิ้น มีรูปแบบดังนี้

- แบบกลมเส้นวงแหวนเล็กและบาง ขนาดเส้นรอบวงมีเกือบทุกขนาด
- แบบมีหัวแหวน มีลักษณะหัวแหวนแบนและหนา

- แบบเส้นวงแหวนเป็นแผ่นบาง มีเส้นตกแต่งเป็นเส้นๆรอบบนผิวโลหะ

ลักษณะการพบทุกรูปแบบพบอยู่ร่วมกัน โดยไม่ได้แยกประเภทแต่อย่างใดในลักษณะการซ้อนกัน

ลูกกระพรวน เป็นส่วนหัวของลูกกระพรวนจำนวน 5 ชิ้น ขนาดเท่าๆกัน

กำไล พบในลักษณะซ้อนติดกัน และมีลูกปัดแก้วปะปนอยู่ด้วย สภาพผุกร่อนมาก จนไม่สามารถศึกษาถึงรูปแบบและขนาดของกำไลได้

เสียมเหล็ก ขนาดความยาว 7 เซนติเมตร และความกว้างประมาณ 5 เซนติเมตร มีสนิมเกาะติดหนาแน่นจนไม่สามารถศึกษาถึงเนื้อวัตถุจริงและรูปทรงที่แน่นอนได้ ลักษณะคล้ายเสียมปลายใช้งานบานออกและมีค้ำมือเล็กเรียว

นอกจากนี้ยังพบหลักฐานประเภทกระดูกมนุษย์กระจัดกระจายอยู่เป็นแห่งๆ และพบโบราณวัตถุคังกล่าวฝังร่วมอยู่เสมอ

การกำหนดอายุสมัย : สมัยโลหะตอนปลาย

การประกาศขึ้นทะเบียน : ยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียน

รูปแบบของแหล่งโบราณคดี : แหล่งที่ฝังศพครั้งที่ 2 ของกลุ่มชนโบราณในสมัยโลหะตอนปลาย

วันเวลาที่ปฏิบัติงาน : สัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 2

ผู้ปฏิบัติงาน : นางสาวเย็นจิต สุขวาสนะ

ที่มาของข้อมูล : โครงการโบราณคดีประเทศไทย(ภาคกลาง).รายงานการสำรวจแหล่งโบราณคดี “บ้านปากบึง” ตำบลปากบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี.เอกสารอัดสำเนา,2530